

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы муниципаль бюджет белем бирү учреждениясе
“Мөслим урта гомуми белем бирү мәктәбе”

Килешенде Тәрбия эшләре буенча директор урынбасары «20» <u>август</u> 2025 ел.. (Л.Н.Сафиуллина)	Раслыйм МГББУ «Мөслим урта белем бирү мәктәбе» директоры (Л.В.Шишкова.) приказ № 111 « 29» август 2025 ел.
--	--

**“Күңелле сәхнә” драма
түгәрәге өчен программа
(I-IV сыйныф)**

Түгәрәк җитәкчесе:

Чистай муниципаль районы муниципаль бюджет
белем бирү учреждениясе
“Мөслим урта гомуми белем бирү мәктәбе” нең
татар теле һәм әдәбияты укытучысы
Хәбибуллина Алсу Гомәр кызы

2025-2026 нчы уку елы

“Күңелле сәхнә” драма түгәрәге өчен программа

Аңлатма язуы

Бала күңелен ап-ак кәгазь белән чагыштыралар. Шул кәгазьгә ничек итеп матурлык, шәфкатьлелек бөртекләрен чәчәргә соң? Әлбәттә, әдәбият-сәнгать аша. Әдәбият, сәнгать белән кызыксынган, китапларны чын күңеленнән яратып укыган баланың белеме дә тирәнрәк, күңеле дә байрак була. Аның күркәм эшләр башкарырга омтылышы да көчәя.

Өлеге программада башлангыч сыйныфта яңалык булып килеп кергән Федераль Дәүләт белем бирү стандарты буенча укытуда укучыларның дәрестән тыш эшчәнлеген оештыру буенча эш программасы урын алды. Укучылар эшчәнлеген оештыруның эстетик - сәнгать юнәлеше - театр түгәрәге эше тәкъдим ителә.

Бу түгәрәк укучыларның артистлык сәләтен, сәнгатьле сөйләм күнекмәләрен, логик фикерләүләрен үстерү максатыннан чыгып оештырыла. “Драма” түгәрәге, исемнән үк күренгәнчә, театр, сәнгать, жыр-бию яратучы укучыларны туплый. Бу түгәрәк, шулай ук, сәхнә серләренә төшенү, кулдан матур киёмнәр әзерләү һәм зәвыклы киенү, тамашачылар алдында үз-үзенә тотарга өйрәнү бурычларын үз эченә ала.

Түгәрәктә сәләтле балалар белән күмәкләп һәм индивидуаль эшләү урын ала. “Күңелле сәхнә” драма түгәрәге берләшмәсенә 7-10 яшьлек укучылар туплана. Дәрәсләр атнага 2 сәгәттән елга 68 сәгәт үткәрелә.

Максат:

Шәхес формалаштыруга юнәлтелгән технология аша укучыларда әдәбият-сәнгатькә мөхәббәт тәрбияләп, ижади үсеш булдыру.

Бурычлар:

- укучыларны түгәрәк эшенә җәлеп итү, театр сәнгате белән кызыксыну уяту;
- сәнгать эсәрләренә мөхәббәт уяту;
- укучыларның артистлык сәләтен, ижади талантларын күрә, уңышларга дәрт уята алуга ирешү;
- сәнгатьле сөйләм күнекмәләрен үстерү. сөйләгән чакта җаваплылык хисе тоярга, авазларны аңлаешлы итеп әйтәргә өйрәтү;
- әдәби сөйләм кагыйдәләрен төшендерү, сүзгә ничек әйтәргә икән аңлату, әдәби эсәрне матур итеп укырга, дәрәс аңларга, нык үзләштерергә әзерләү;
- халкыбызның милли традицияләре турындагы күзаллауны ныгыту;
- телебезнең матурлыгын күрәп яратырга өйрәтү.

Түгәрәкнең юнәлеше

- балаларның эстетик зәвыгын, ижади фантазияләрен үстерү;
- балаларны традицияләребезгә нигезләнгән үзара аралашу культурасына өйрәтү;
- балаларның милли телен баеп, туган ягыбызның гореф-гадәтләренә карата кызыксыну уяту, мөхәббәт тәрбияләү;
- сәләтле балаларны ачыклау.

Көтелгән нәтиҗәләр һәм аларны тикшерү төрләре

- уку елы ахырына матур итеп шигырь, әкият сөйләүләренә аларны сәхнәләштерергә өйрәнүләренә ирешергә;
- үз-үзләрен сәхнәдә матур, иркен итеп тота белүләренә ирешергә;
- укытучылар бәйрәме көннәдә чыгыш әзерләргә;
- яңа елга әкият-тамашалар сәхнәләштерергә;

- 8 март һәм 23 февраль, “Туган тел” бәйрәмнәрендә чыгыш ясарга;
- Г.Тукай туган көнндә катнашырга, кечкенә күләмле хикәяләр, шигырьләр язарга;
- милли уеннар, биюләр, җырлар, нәфис сүз белән сәхнәдә чыгыш ясарга, концерт номерлары башкарырга.

Программа эчтәлегә

I. Кереш (2 сәг.)

Кереш дәрес. Укучыларны туплау, түгәрәкнең эш планы таныштыру. Инструктаж үткәрү.

II. Яшь артистлар булырга эзерләнәбез (18 сәг.)

Укучыларның сәнгатьле сөйләм күнекмәләрен үстерү. Сәхнә серләренә өйрәнү. Киенү-бизәнү осталыгы турында сөйләшү, сәхнәдә нәфис сүз белән чыгышлар карау.

Татар халык иҗаты белән танышу. Татар халык иҗатының үзенчәлекләрен билгеләү. Индивидуаль рәвештә җырлар, биюләр өйрәнү. Киемнәр эзерләү.

III. Сәхнә уеннары (24 сәг.)

Татар халкының сәхнә уеннары, такмак, такмаза, тел шомарткычлар турында мәгълүмат бирү. Сәхнә өчен куелган уеннарны өйрәнү, сәхнәдә кую.

Балаларны парлы, күмәк биюләргә өйрәтү (бию элементларын кабатлау, көйгә басу, киемнәр эзерләү). Бәйрәмнәрдә чыгыш ясау.

IV. Яңа ел бәйрәменә театраль тамашалар. (22 сәг.)

Яңа ел бәйрәменә эзерлек эшләре алып бару, киемнәр эзерләү.

Спектакль өчен рольләр сайлау, кабатлау. Музыка сайлау. Декорация, киемнәр эзерләү. Яңа ел бәйрәмендә театраль тамаша кую.

Җырлы-биюле, такмаклы уеннар өйрәнү. Төрле кичәләрдә уеннар белән катнашу. Бу уеннарны сыйныфташларына, кечкенә класс укучыларына өйрәтү.

Балалар өчен язылган җырлар тыңлау. Иң матур җырларны өйрәнү, сәхнәдә башкарырга (аерым, күмәк) эзерләнү. Җырга карата киемнәр сайлау.

Кызлар-малайлар белән вальс, заманча биюләр, милли биюләр өйрәнү.

V Йомгаклау (2 сәг.) Түгәрәк эшенә анализ, йомгак

Барысы: 68 сәгать

1-2 сыйныф-34 сәг.

3-4 сыйныф-34 сәг.

1-2 нче укучылары өчен календарь-тематик планлаштыру

№	Бүлек исеме	Сәгать ләр саны	Тема	Үткәрү вакыты	
				Календарь	Фактик
1	Кереш	1	Укучыларны туплау. Түгәрәкнең эш планы белән таныштыру. Инструктаж үткәрү		
2	Яшь артистлар булырга әзерләнәбез	9	Без - яшь артистлар. Артикуляция. Артикуляция гимнастикасы. Тел гимнастикасы. Жестлар. Жор теллелек.		
3-4			Сөйләм этикеты. Тизәйткечләр. “Мин татарча сөйләшәм”. Сөйләмдә көлү-көлдөрү максатында ирония, юмор – мазәк чаралары. Мазәкләрне сәхнэләштерү. (Укучыларның ижади эшләре.)		
5-8			“Мин татарча сөйләшәм” Сәхнә серләрен өйрәнү. Сәхнәдә үз-үзеңне тоту белү. Алып баручы. Видеооязмалар карау. Киенү-бизәнү осталыгы. Декорациянең роле.		
9-10			Якташ язучыларыбыз, шагыйрә, шагыйрьләребез ижаты белән танышу, шигырьләрен өйрәнү. Сәнгатьле сөйләм күнекмәләрен үстерү.		
11-15	Сәхнә уеннары	12	“Тажик, үзбәк биюләрен” өйрәнү. Зиһен сынаш уены “Сыбызгы”, “Зәлидә” уеннарын өйрәнү, уйнату. Әкиятләрдән өзекләр сәхнэләштерү. (Укучыларның ижади эшләре.) Укытучылар көне”ндә чыгыш ясау.»Укытучыма» жырын өйрәнү.		
16-17			Киёмнәр әзерләү . Парлы бию. “Кармакчы” парлы бие. Музыкаль бизәлеш		
18-19			Бишле бию. Музыкаль бизәлеш		
20			Бишле бию. Музыкаль бизәлеш		
21-22			“Ал кирәк, гөл кирәк” жыры уены. Р.Рәлиева сүзләренә “Кайт карлыгач” жырын өйрәнү		

			Балалар өчен жырлар өйрәнү. “Балачак – бәхет иле”. Караокега кушылып жырлау.		
	Яңа ел бәйрәменә театраль тамашалар	10	Музыкаль бизәләш		
23-24			Яңа ел бәйрәменә драма уены “Әби һәм карак”		
25-26			Яңа ел бәйрәменә « Тәүфыйклы песи» әсәрен сәхнәләштерү.		
27-32			Яңа ел бәйрәмендә “Чыршы янында” тамашасына әзерлек.		
			Яңа ел бәйрәмендә “Чыршы янында” тамашасын сәхнәләштерү.		
34	Йомгаклау.	2.	Күңелле ял. Сәнгатьле итеп Г. Тукай шигырьләрен, А.Алиш әкиятләрен , Фәнис Яруллин шигырьләрен уку . Түгәрәк эшенә анализ, йомгак ясау.		

3-4 нче сыйныф өчен календарь-тематик планлаштыру

№	Бүлек исеме	Сәгатьләр саны	Темалары	Үткәрү вакыты	
				Календарь	Фактик
1.	Кереш	1	Укучыларны туплау. Түгәрәкнең эш планы белән таныштыру. Инструктаж үткәрү.		
2-5	Яшь артистлар булырга әзерләнәбез	9	Дикция . Сәнгатьле сөйләм күнекмәләрен үстерү. Сәхнә серләренә өйрәнү. Видеоязмалар карау. Татар халык әкиятләрен, “Аулак өй” күренешләрен сәхнәләштерүгә әзерлек.		
6			Киенү-бизнү осталыгы. Декорациянең роле.		
7-9			“Аулак өй» күренешләрен сәхнәләштерү.		
10			Башлангыч сыйныфлар өчен ял сәгате. “Зәлидә” уены.		
11	Сәхнә уеннары	11	Сәхнәдә чыгыш ясауга әзерлек. Киемнәр әзерләү. Музыкаль бизәлеш.		
12-13			Татар халык биюен өйрәнү. Драма уены “Курчак сатыш”		
14-15			Күмәк заманча бию. Зиһен сынаш уены “Почта”		
16-17			“Чәчәкләр биюе” өйрәнү. Драма уены “Кәбестә”		
18-21			Укытучылар көне”ндә чыгыш ясау.»Укытучыма» жырын өйрәнү. А. Алишның “Койрыклар” әкиятен сәхнәләштерүгә әзерлек. “Әниләр бәйрәме”ндә “Койрыклар” әкиятен сәхнәләштерү.“		

			С. Сәүбанованың “Арыслан буласым килә” театр-тамашаның эчтәлегә белән танышу. Рольләргә бүлөп уку. С. Сәүбанованың “Арыслан буласым килә” театр-тамашасын сәхнәләштерүгә әзерлек 8 нче март бәйрәмендә С. Сәүбанованың “Арыслан буласым килә” театраль тамашасын сәхнәләштерү		
22-24	Яңа ел бәйрәменә театраль тамашалар	12	Башлангыч сыйныфлар өчен уеннар – ял сәгате. “Парыңны тап”, “Жырлы торган өстәл”		
25-26			Яңа ел бәйрәмендә “Кыш бабай таягы” әкият-тамашаның эчтәлегә белән танышу. Рольләргә бүлөп уку.		
27-28			Яңа ел бәйрәмендә “Кыш бабай таягы” әкият-тамашасы әзерләү		
29-30			Яңа ел бәйрәмендә “Кыш бабай таягы” әкият-тамашасын сәхнәләштерү.		
31			“Көмеш мөгез” әкият-пьесаның эчтәлегә белән танышу. Хәрәкәтләр, музыка, киёмнәр әзерләү.		
32			“Көмеш мөгез” әкият-пьесаның эчтәлегә белән танышу. Хәрәкәтләр, музыка, киёмнәр әзерләү.		
33			Яңа ел бәйрәмендә “Көмеш мөгез” әкият-пьесасы тамашасын күрсәтү.		
34	Йомгаклау.	1	Күңелле ял. Сәнгатьле итеп Рәшит Бәшәрнең шигырьләрен, “Ачык		

			капка” хикәясен уку		
			Түгәрәк эшенә анализ, йомгак		

Кулланылган әдәбият

1. Алиш А. “Хикәяләр һәм әкиятләр”, Казан: Татарстан китап нәшрияты, 1991
2. Галиева Л.И., Баязитова Л.В. “Көч һәм рух тамырлары” Казан: “Мәгариф”, 2000
3. Зарипова Ф.Я. “Мөгҗизалы мәктәп сәхнәсе”, Казан: “Мәгариф”, 2003
4. Казыйханов В. “Әхлак дәрәсләре”, Яр Чаллы: “Иҗат”, 1998
5. Мазин И. “500 загадок для детей”, Москва: ООО “ТЦ Сфера”, 2003
6. Мөҗәһит “Акыллыга сүз әйттем”, Казан: “Мәгариф”, 2003
7. Фәйзи Ж. “Халык жәүһәрләре-күңелем кыллары”, Татарстан китап нәшрияты, 1987
8. Халикова Р.Ш. “Раушан көзге”, Казан: “Мәгариф”, 1993
9. Шаехова Р.К. “Ступеньки к творчеству”, Казань: “мастер Лайн”, 2000
10. “Татар балалар фольклоры”, Казан: “Хәтер”, 2009
11. “Татар халык әкиятләре”, Казан: Татарстан китап нәшрияты, 1990
12. “Татар балалар әдәбияты” серия “МК”, 19-20 том, Казан: “Тарих”, 2003
13. “Тылсымлы хикәяләр” серия “МК”, Казан: “Тарих”, 2003
14. “Татар халык уеннары”, серия “Әнҗе чәчтем, әнҗе җыям”, Казан: “Мәгариф”, 2003
15. “Татар халык иҗаты. Риваятьләр һәм легендалар”, Казан: Татарстан китап нәшрияты, 1987
16. “Татар халык иҗаты. Табышмаклар”, Казан: Татарстан китап нәшрияты, 1988
17. “Татар халык җырлары”, Казан: Татарстан китап нәшрияты, 1987
18. “Татарские танцы”, Казань: “Магариф”, 2002